

Työeläkelaitoksille

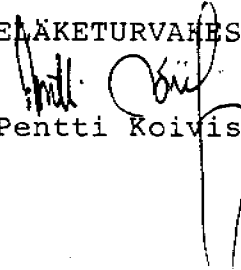
TYÖTTÖMYYSELÄKE

Työttömyyseläkkeestä on annettu useita yleiskirjeitä tätä eläkettä koskevien eri lainmuutosten yhteydessä. Koska ohjeet ovat hajallaan eri yleiskirjeissä ja osittain vanhentuneita, työttömyyseläkettä koskevat ohjeet on nyt uusittu ja yhdistetty tähän yleiskirjeeseen. Tässä yleiskirjeessä on selostettu myös työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksiä pääpiirteissään.

Ohjeita valmisteltaessa on kuultu myös Kansaneläkelaitosta.

Tämä yleiskirje korvaa yleiskirjeen Työttömyyseläkettä koskevat soveltamisohjeet 15/80.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivisto

Tapio Karsikas

Lakiosasto

20.4.1989

TYÖTTÖMYYSELÄKE

Sisällysluettelo

Sivu

1	TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN SAAMISEN EDELLYTYKSET	1
1.1	Ikä	1
1.2	Työttömyyspäiväraha	1
1.3	Todistus	4
1.4	Työttömyys ja työn vastaanottovelvollisuus	8
2	TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN HAKEMINEN	10
2.1	Työttömyyseläkkeen ja päivärahan valintamahdollisuus	10
3	TYÖTTÖMYYSELÄKEHAKEMUKSEN RATKAISEMINEN	12
3.1	Eläketapahtuma	12
3.2	Tuleva aika	13
3.3	Eläkkeen laskeminen	17
3.3.1	Työttömyyslisiä	18
3.4	Eläkkeen alkaminen	19
3.5	Eläkepäätös	21
3.6	Eläkkeen maksaminen	21
3.6.1	Työttömyysturvalain 45 §:n mukainen ilmoitus	21
3.6.2	Takautuvan eläkkeen suorittaminen	22
4	MUUTOS MYÖNNETYSSÄ ELÄKKEESSÄ	23
4.1	Milloin työttömyyseläkettä ei makseta	23
4.1.1	Työssäolo	23
4.1.2	Ulkomailla oleskelu tai muu syy	24
4.1.3	Työstä kieltäytyminen	25
4.2	Työttömyyseläkkeen keskeyttäminen tai lakkaaminen	25
4.2.1	Eläkkeen keskeyttäminen	25
4.2.2	Eläkkeen lakkaaminen	26
4.3	Eläkkeen takaisin periminen	26
4.4	Eläkkeen uudelleen alkaminen	28
4.4.1	Hakemus vuoden kuluessa	28
4.4.2	Hakemus yli vuoden kuluttua	29
4.5	Osatyökyvyttömyyseläke työttömyyseläkkeeksi	29
4.6	Työkyvyttömyyseläke työttömyyseläkkeen jälkeen	30
4.7	Vanhuuseläke työttömyyseläkkeen jälkeen	30
4.8	Perhe-eläke työttömyyseläkkeen jälkeen	31
5	ELÄKKEENSAAJIEN VALVONTA	32
6	ELÄKELAITOSTEN VÄLINEN ILMOITUSLIIKENNE	33

Lakiosasto

20.4.1989

1

TYÖTTÖMYYSELÄKKEEN SAAMISEN EDELLYTYKSET

Työttömyyseläkkeen tarkoituksena on turvata pitkään työttömänä olleiden ikääntyneiden henkilöiden toimeentulo.

Työttömyyseläkkeen saaminen edellyttää laissa säädetyn iän täyttämistä, työttömyyspäivärahan saamista sekä todistusta työttömyydestä ja sen kestosta. TEL 4c §:n mukaan:

"Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, joka esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain (602/84) mukaiseen työttömyyspäivärahaan. Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että työntekijä esittää kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan todistuksen siitä, että hän laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen työvoimaviranomaisen todistuksen antamispäivää, on 60 viimeksi kuluneen viikon aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa yhteensä vähintään 200 päivältä taikka ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 3 momentin mukaan enää ole oikeutta ansioon suhteutettuun päivärahaan."

1.1
Ikä

Työttömyyseläkkeeseen on oikeus 60 vuotta täyttäneellä työttömällä työnhakijalla, joka täyttää myös muut eläkkeen saamisen ehdot. Työttömyyseläkkeen alaikäraja on kuitenkin poikkeussäännöksellä useina vuosina alennettu. Sen mukaan oikeus saada työttömyyseläkettä on työntekijällä, joka on syntynyt vuonna 1930 tai sitä aikaisemmin. Alaikäraja on noussut takaisin 60 vuoteen vuoden 1991 alusta.

1.2
Työttömyyspäiväraha

Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on myös, että henkilö on saanut työttömyysturvalaissa tarkoitettua päivärahaa.

Lakiosasto

20.4.1989

Työttömyyspäivärahaa maksetaan työttömyysturvalain (TTL) nojalla työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi. Päivärahan saaminen edellyttää, että sen hakija on työvoimatoimistoon ilmoittautunut koko-aikatyötä hakeva, työtön, työkykyinen, työmarkkinoiden käytettävissä oleva henkilö, jolle ei ole voitu osoittaa työtä tai koulutuspaikkaa. Myös yrittäjä on oikeutettu työttömyyspäivärahaan hakiessaan kokopäivätyötä silloin, kun yrittäjätoiminta on niin vähäistä, ettei se estä vastaanottamasta kokoaikaista työtä. Työvoimatoimikunta tai työvoimatoimisto ratkaisee, täyttyvätkö em. työttömyysturvan saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset ja antaa niistä päivärahan maksajalle sitovan lausunnon.

Työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä, joka on sairauden vuoksi työkyvytön. Työkykyisenä pidetään henkilöä, jolle ei ole myönnetty täyteen työkyvyttömyyteen perustuvaa etuutta. Täyden työkyvyttömyyden mukaisia etuuksia ovat esimerkiksi sairausvakuutuksen päiväraha ja kansaneläkkeenä maksettava työkyvyttömyyseläke. Myös työeläkelakien sekä tapaturma- ja liikennevakuutuslakien nojalla maksettavat täyteen työkyvyttömyyteen perustuvat eläkkeet merkitsevät sitä, että henkilöä ei tänä aikana pidetä työttömyysturvalain kannalta työkykyisenä.

Henkilöllä, joka saa yksilöllistä varhaiseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä, rintamaveteraanien varhaiseläkettä, työttömyyseläkettä, sukupolvenvaihdoseläkettä tai vanhuuseläkettä alle 65 vuotiaana täysien palvelusvuosien perusteella, ei ole oikeutta päivärahaan. Täysimääräisenä pidetään pääsääntöisesti vanhuuseläkettä, jonka suuruus sitä myönnettäessä on ollut 60 % palkasta. Jos alle 65-vuotiaan vanhuuseläke ei siis perustu täysiin palvelusvuosiin, se ei estä työttömyyspäivärahan saamista. Näissä tapauksissa työttömyyspäivärahaa maksetaan siltä osin kuin se on eläkettä suurempi. Myöskään osatyökyvyttömyyseläke ei estä kokonaan työttömyyspäivärahan saamista. (TTL 5 §).

Työttömyyspäiväraha maksetaan joko peruspäivärahana tai ansioon suhteutettuna päivärahana. Päivärahaa maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa.

Henkilö, joka ei ole saanut työttömyyspäivärahaa, ei ole oikeutettu työttömyyseläkkeeseen. Siten esimerkiksi sellainen pitkäaikaistyötön, jolle ei ole maksettu TTL:n mukaista peruspäivärahaa sitä koskevien tarveharkintasäännösten vuoksi, ei voi saada työttömyyseläkettä.

Lakiosasto

20.4.1989

Peruspäiväraha

Peruspäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka täyttää työttömyysturvan saamisen yleiset edellytykset ja joka on taloudellisen tuen tarpeessa. Tarveharkinnassa otetaan huomioon henkilön omat tulot ja hänen puolisonsa tulot sekä eräät sosiaalietuudet.

Tarveharkintaa ei sovelleta sellaisiin 55 vuotta täytäneisiin työttömiin, jotka työttömäksi joutuessaan täyttävät työssälöehdon. Työssälöehto täyttyy, kun henkilö on 24 lähinnä edeltävän kuukauden aikana ollut 26 viikkoa palkkatyössä. Sivutyön ja osa-aikatyön palkka sekä eräät sosiaalietuudet vähentävät kuitenkin myös 55 vuotta täytäneen työttömän päivärahaa.

Täysimääräisen peruspäivärahan suuruus on 1.7.1988 alkaen 86 markkaa päivässä. Päiväraha pienenee tarveharkinnassa huomioon otettavien omien tai puolison tulojen mukaan. Päivärahaan lisätään lapsikorotus hakijan huollettavina olevista alle 18 vuotiaista lapsista (yhdestä lapsesta 18 mk/pv, kahdesta lapsesta yhteensä 27 mk/pv ja kolmesta tai useammasta yhteensä 34 mk/pv).

Peruspäivärahajärjestelmään ei kuulu henkilö, joka saa ansioon suhteutettua päivärahaa.

Peruspäivärahaa haetaan Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta, joka myös huolehtii sen maksamisesta.

Ansioon suhteutettu päiväraha

Ansioon suhteutettuun päivärahaan eli kassapäivärahaan on oikeus työttömyyskassan jäsenellä, joka täyttää päivärahan saamisen ehdot. Kassan jäseneksi voi liittyä Suomessa asuva, alle 65-vuotias työntekijä, joka työskentelee kassan toiminnan piiriin kuuluvassa ammatissa tai toimialalla. Kassapäivärahan saamisen edellytyksenä on, että työntekijä on ollut kassassa vakuutettuna jäsenenä vähintään kuusi edellistä kuukautta ja täyttää työssälöehdon. Työssälöehto sisältää työssälöaika, työaika ja palkkaa koskevia vähimmäisedellytyksiä.

Ansioon suhteutettu päiväraha muodostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja aiempien palkkatulojen mukaan määräytyvästä ansio-osasta. Ansioon suhteutettu päiväraha voi lapsikorotuksineen olla enintään 90 % vakuutetun päiväpalkasta ja se on vähintään peruspäivärahan suuruinen. Lapsikorotus määräytyy samoin kuin peruspäivärahassa.

Lakiosasto

20.4.1989

Ansioon suhteutettujen päivärahopäivien enimmäismäärä riippuu henkilön iästä. Alle 55-vuotiailla enimmäismäärä täyttyy, kun henkilö on saanut ansioon suhteutettua päivärahaa 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Jos henkilö on täyttänyt 55 vuotta ennen kuin 500 päivää on täyttynyt, hänellä on oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan vielä 400 päivältä, eli enimmäismäärä hänellä on yhteensä 900 päivää. Työvoimaviranomaiset ottavat enimmäismäärää laskiessaan huomioon myös toisessa maassa maksetut etuudet, jos Suomella on tämän maan kanssa työttömyysturvasopimus.

Ansioon suhteutetun päivärahoikeuden päätyttyä työttömällä voi olla oikeus peruspäivärahaan. Henkilö, joka ei ole täyttänyt työttömyyseläkkeeseen oikeuttavaa ikää vielä silloin, kun oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan päättyy, voi saada sen jälkeen peruspäivärahaa ja näin ollen myös oikeuden työttömyyseläkkeeseen täytettyään työttömyyseläkkeeseen oikeuttavan iän.

Ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa haetaan työttömyyskassalta, joka myös huolehtii sen maksamisesta.

Osa-aikatyö ja soviteltu päiväraha

Jos kokoaikatyötä hakeva työtön ottaa vastaan osa-aikatyön, hänellä on oikeus saada ns. soviteltua työttömyyspäivärahaa, jolloin osa-aikatyön ansio vaikuttaa päivärahan määrään. Soviteltua päivärahaa maksetaan enintään se markkamäärä, jonka henkilö saisi kokonaan työttömänä ollessaan 100 päivältä. Koska työttömyyspäivärahaa ei makseta tämän pitemmältä ajalta, henkilöllä on tämän jälkeen oikeus irtisanoutua osa-aikatyöstä ja saada kokonaan työttömän päivärahaa.

Lailla työttömyysturvalain muuttamisesta (69/89) 100 päivän enimmäismäärä muuttuu 1.7.1989 alkaen. Osa-aikatyön työttömänä vastaanottanut voi sen jälkeen saada soviteltua työttömyyspäivärahaa 150 täyden työttömyyspäivärahan suuruisen määrän, kuitenkin vähintään 18 kuukauden ajan.

1.3 Todistus

Työttömyyseläkkeen hakemiseksi vaadittava todistus on kaksiosainen (liite 1). Ensiksi työttömyyspäivärahan maksaja, Kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto tai työttömyyskassa, antaa todistuksen maksetuista päivärahoista. Lisäksi työvoimatoimisto antaa todistuksen hakijan työttömyydestä. Todistukset kirjoitetaan samalle lomakkeelle.

Lakiosasto

20.4.1989

Todistuksen antamismenettely

Kun työttömyyseläkkeeseen oikeutettu työtön työnhakija on saanut päivärahaa 200 päivältä, Kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto tai työttömyyskassa lähettää hänelle tästä postitse todistuksen. Todistuslomakkeen yläosa on tällöin valmiiksi täytetty. Samanlaisen kassan antaman todistuksen saa myös ansioon suhteutettua päivärahaa enimmäismäärän saanut kassan jäsen. Molemmat todistukset voidaan antaa noin kaksi kuukautta ennen eläkkeen laskettua alkamisaikaa.

Todistuksen mukana on kirje (liite 2), jossa kerrotaan mahdollisuudesta hakea työttömyyseläkettä sekä kehoitetaan käymään ennen eläkkeen hakemista työvoimatoimistossa. Työvoimatoimistossa täytetään todistuksen työvoimaviranomaisen osuus eli lomakkeen alaosa. Vastatällä tavoin täytetty todistus mahdollistaa eläkkeen hakemisen.

Tarkastelujakso

Työttömyystodistuksen kohdassa 2 olevan ensimmäisen päivärahapäivän ja todistuksen kohdassa 9 olevan työvoimaviranomaisen allekirjoituspäivän välinen aika saa olla enintään 60 viikkoa + yksi kuukausi (tarkastelujakso).

Työvoimaviranomainen ei tarkista edellä mainitun ehdon täyttymistä, vaan eläkelaitoksen on se tehtävä. Ellei ehto täyty, eläkettä ei kyseisen todistuksen perusteella voida myöntää. Eläkelaitoksen tulisi kuitenkin selvittää työttömyyskassasta tai Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta, täyttyykö ehto jostakin myöhemmästä päivästä laskettuna. Eläkkeen myöntämiseksi tarvitaan tällöin työttömyyspäivärahan maksajalta uusi todistus.

Työvoimaviranomaisen todistuksen antamiseen on varattu kuukauden pituinen aika. Näin ollen ajanjakso, jota tarkastellaan (tarkastelujakso), on 60 viikkoa + yksi kuukausi laskettuna työttömyystodistuksen allekirjoituspäivämäärästä taakse päin.

TEL 4 c §:ssä tarkoitettua kuukauden aikaa määrättäessä työsuhteen katsotaan jatkuneen aina kuukauden, jos se on jatkunut kokonaisen kalenterikuukauden tai kuukauden 1 päivästä sen 30 päivään taikka helmikuussa kuukauden alusta 28 päivään. Kuukauden jatkumisaikaa koskeva vaatimus on täytetty, jos työsuhte päättyy alkamiskuukautta seuraavan kuukauden sellaisena päivänä, joka on alkamispäivää järjestysluvultaan enintään

Lakiosasto

20.4.1989

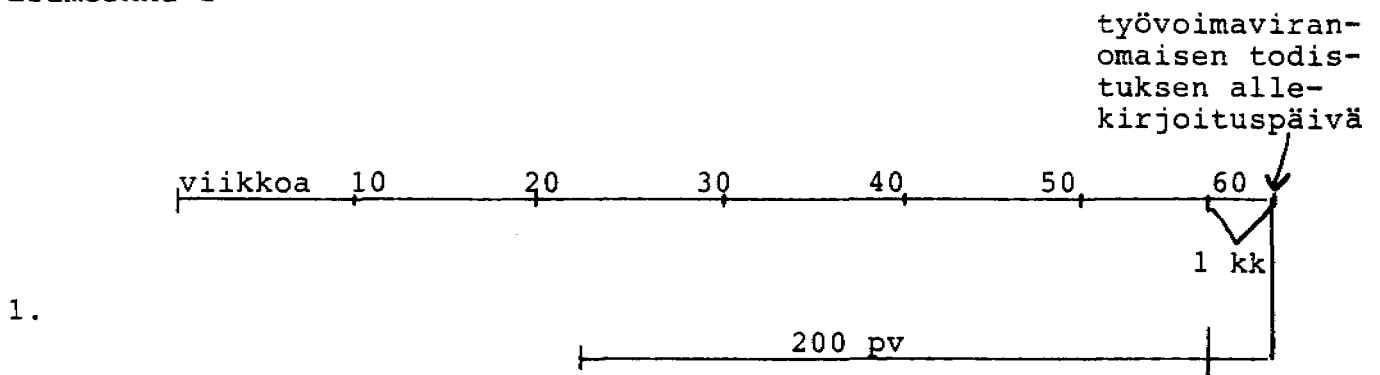
yhtä numeroa pienempi. Tätä noudatetaan myös TEL 1 §:ssä tarkoitettua kuukauden aikaa määrättäessä.

Esimerkkejä

tarkastelujakso = 60 viikkoa + 1 kuukausi työvoimaviranomaisen todistuksen allekirjoituspäivämäärästä taaksepäin

kertymäaika = ensimmäisen päivärahopäivän ja 200 päivän täyttymispäivän väli, joka saa olla enintään 60 viikkoa.

Esimerkki 1

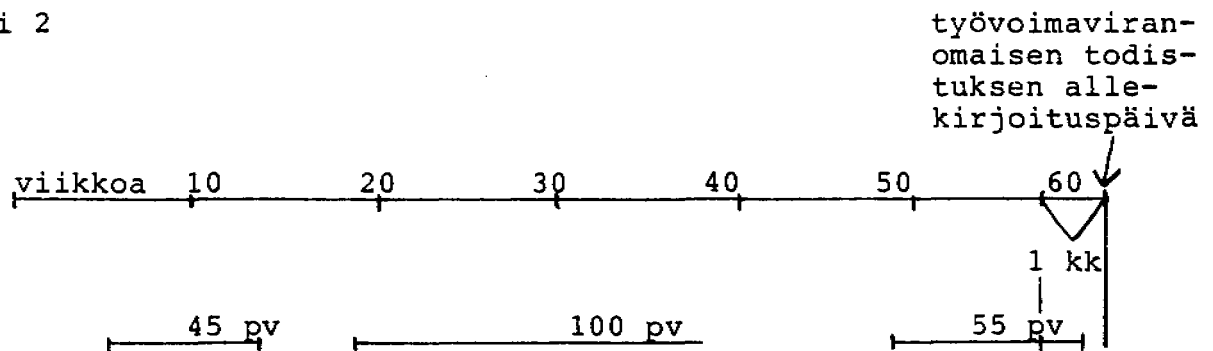

Työvoimaviranomaisen todistus on päivätty samana päivänä, jolloin 200 päivärahopäivää on tullut täyteen. Eläke myönnetään. Kuukauden "myöhästymisvaralla" ei tässä tapauksessa ole merkitystä.

Jos työttömyyspäivärahaa on maksettu yhdenjaksoisesti, voi 200 päivää kertyä aikaisintaan 40 viikossa, koska työttömyyspäivärahaa maksetaan viideltä päivältä viikossa.

Laskettaessa 200 päivän täyttymistä, ei muussa pohjoismaassa maksettuja työttömyyspäivärahopäiviä oteta huomioon.

Esimerkki 2

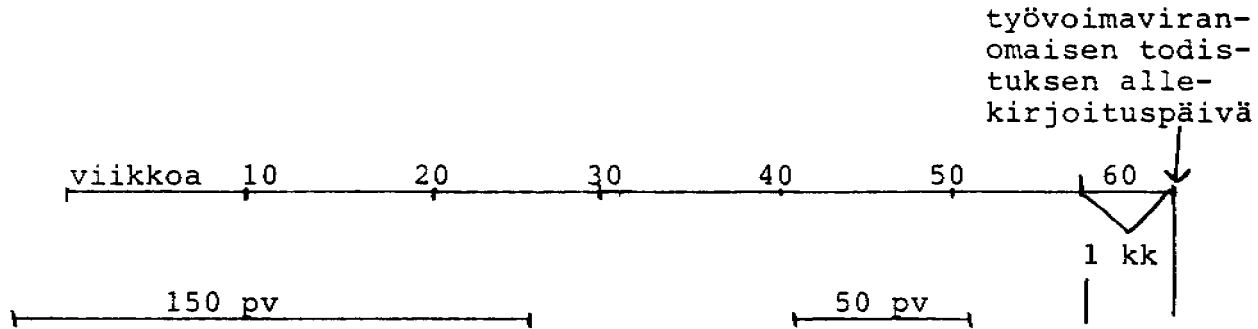
200 päivää on tullut täyteen enintään 60 viikon kuluessa ja koko kertymäaika sijoittuu tarkastelujakson (60 viikkoa + 1 kuukausi) ajalle. Eläke myönnetään.

Lakiosasto

20.4.1989

Vaikka 200 päivää täyttyisi aikaisemmin kuin kuukausi ennen työvoimaviranomaisen todistuksen allekirjoituspäivää, eläke myönnetään, jos 200 päivää on kertynyt tarkastelujakson aikana. Kertymäaika saa olla 60 viikkoa tai alle 60 viikkoa.

Esimerkki 3

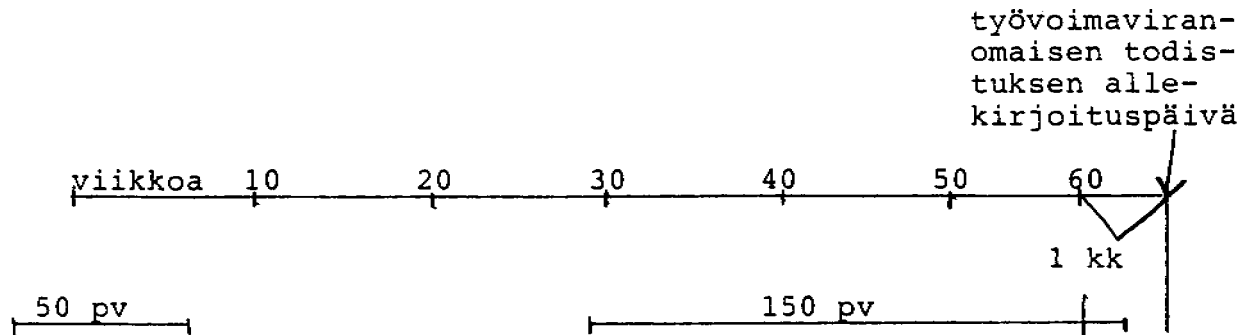

Hakijalle on tosin maksettu työttömyyspäivärahaa niin, että 200 päivää on täyttynyt tarkastelujakson aikana, mutta ensimmäinen maksupäivä on ollut aikaisemmin kuin 60 viikkoa + 1 kuukausi työvoimaviranomaisen todistuksen allekirjoituspäivästä lukien. Vaikka kertymäaika on ollut enintään 60 viikkoa, ei eläkettä voida myöntää.

Tässä tapauksessa tulee tarkistaa työttömyyskassasta tai Kansaneläkelaitoksesta, onko päivärahaa maksettu vielä 200 päivän täyttymisen jälkeen. Jos näin on, eläke myönnetään edellyttäen, että myöntämisehdot täyttyvät jonakin myöhempänä ajankohtana, kuitenkin viimeistään todistuksen allekirjoituspäivänä.

Mikäli oikeus työttömyyseläkkeeseen syntyisi vasta todistuksen antamispäivän jälkeen täyttyneiden 200 päivän perusteella, tulee työvoimaviranomaiselta pyytää uusi todistus.

Esimerkki 4

Lakiosasto

20.4.1989

Hakijalle on maksettu työttömyyspäivärahaa yhteensä 200 päivältä ja päivät ovat täyttyneet tarkastelujaksoson aikana. Kertymäaika on kuitenkin ollut pitempi kuin 60 viikkoa. Eläkettä ei voida myöntää.

Tässäkin tapauksessa tulee tarkistaa, onko päivärahaa maksettu vielä 200 päivän täyttymisen jälkeen. Jos näin on, lasketaan, sopisiko 200 päivärahopäivää tarkastelujaksolle laskettuna jostain myöhemmästä päivästä, ilman uutta todistusta kuitenkin viimeistään allekirjoituspäivästä taaksepäin. Eläke myönnetään, jos 200 päivää sopii tälle jaksolle.

Ansioon suhteutetun päivärahan enimmäismäärän täyttyminen

Työttömyyseläke myönnetään myös, jos henkilöllä ei enää ole oikeutta ansioon suhteutettuun päivärahaan neljää peräkkäistä kalenterivuotta koskevan enimmäismäärän täyttymisen vuoksi (TTL 26 § 1 ja 3 mom.).

Kuten edellä on kerrottu, neljää peräkkäistä kalenterivuotta koskeva enimmäismäärä on 500 päivää. Kuitenkin henkilölle, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen enimmäismäärän täyttymistä, maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa vielä enintään 400 päivältä. Näin ollen oikeus työttömyyseläkkeeseen syntyy vasta 900 ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahopäivän täytyttyä, ellei 200 päivän ehto täyty sitä ennen.

Jos eläkettä haetaan ansioon suhteutetun päivärahan enimmäismäärän täyttymisen perusteella, työttömyystodistuksen kohtaan 3 on kirjoitettu ansioon suhteutetun päivärahan päättymispäivä. Tämän ja edellä selostetun 200 päivän mukainen myöntämisedellytys ovat vaihtoehtoisia.

Henkilö, jonka ansioon suhteutetun päivärahan enimmäismäärä jo on täyttynyt, voi saada ennen työttömyyseläkkeen alkamista uudelleen oikeuden ansioon suhteutettuun päivärahaan. Tämä on mahdollista, jos hän täyttää uudelleen TTL:n 16 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon (24 kuukauden aikana tietyin edellytyksin 26 viikkoa työssä). Tällöin hänellä ei ole oikeutta työttömyyseläkkeeseen ensimmäisen päivärahakauden perusteella, mutta hänellä voi olla eläkeoikeus jälkimmäisen päivärahakauden perusteella.

1.4

Työttömyys ja työn vastaanottovelvollisuus

Työttömyyseläkkeen myöntämisedellytyksenä on, että hakija on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa

Lakiosasto

20.4.1989

eikä hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyyspäivärahaan. Tätä koskeva maininta on työttömyystodistuksen B-osan kohdassa 7, jonka työvoimaviranomainen rastittaa. Jos kohta 7 ei ole rastitettu, eläkettä ei voida myöntää. Rastituksen puuttumisen syy tulee kuitenkin tarkistaa työvoimatoimistosta, ellei sitä ole kohdassa 8 "Huomautuksia" selvitetty.

Lakiosasto

20.4.1989

2

TYÖTTÖMYYSSELÄKKEEN HAKEMINEN

Työttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää, että eläkkeen hakija eläkettä hakiessaan ja eläkkeen alkaessa on työtön. Jos eläkettä haetaan myöhemmin kuin 2-3 kuukautta työttömyystodistuksessa olevan työvoimatoimiston päiväyksen jälkeen, eläkelaitoksen tulisi selvittää, onko hakijan työttömyys jatkunut, ellei se ilmene hakemuksesta. Jos hakija on työvoimaviranomaisen todistuksen antamisen jälkeen ollut sellaisessa työssä, jonka johdosta hän ei ole voinut olla työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa, ei kyseistä vanhaa todistusta hyväksytä.

Jos eläkkeen hakija on työttömyystodistuksen antamisen jälkeen ollut työssä alle kuusi kuukautta, ei uutta todistusta päivärahan maksajalta tarvita. Eläkkeen saamiseksi riittää uusi työvoimaviranomaisen todistus. Jos hakija on ollut työssä ainakin kuusi kuukautta, hänen on eläkkeen saamista varten toimitettava eläkelaitokselle kokonaan uusi työttömyystodistus, jossa siis on sekä päivärahan maksajan että työvoimaviranomaisen todistukset. Menettely perustuu Kansaneläkelaitoksen kanssa sovittuun yhtenäiseen käytäntöön.

2.1

Työttömyyseläkkeen ja päivärahan valintamahdollisuus

Työttömyysturvalain mukaan oikeutta työttömyyspäivärahaan ei ole henkilöillä, joka saa työttömyyseläkettä. Sen sijaan pelkkä oikeus eläkkeeseen ei estä päivärahan maksamista. Näin ollen työttömyyspäivärahan saaja voi valita, hakeeko hän työttömyyseläkettä vai jatkaako edelleen päivärahan nostamista.

Työttömyyseläkkeen (työeläke+kansaneläke) on arvioitu yleensä olevan työttömyyspäivärahaa suurempi, sekä brutto- että nettotasolla. Ansioon suhteutettu päiväraha voi kuitenkin olla eläkkeitä suurempi esimerkiksi silloin, kun henkilön työhistoria on lyhyt. Peruspäiväraha sen sijaan voi olla työttömyyseläkkeitä suurempi vain sellaisissa tapauksissa, joissa henkilö saa myös perhe-eläkettä tai sotilasvammalain mukaista elinkorkoa. (Nämä vaikuttavat peruspäivärahan määrään vasta ylittäessään työttömyysturvalaissa säädetyn tulorajan, joka yksinäisillä on 1.7.1988 lukien 2 880 markkaa kuukaudessa. Kansaneläkkeen lisäosaa sen sijaan vähentää pienempikin eläketulo.)

Lakiosasto

20.4.1989

Työttömyyseläkkeen ja päivärahan edullisuutta vertailtaessa on otettava huomioon myös se, että tulevan ajan oikeus saattaa lakata päivärahaikauden jatkuessa. Myös verotuksen ja mahdollisten työtulojen erilainen vaikutus eläkkeeseen ja päivärahaan vaikuttaa lopputulokseen.

Työttömyyspäivärahan saaja saattaa työttömyystodistuksen ja eläkkeen hakemiskehotuksen saatuaan hakea eläkettä, vaikka se olisi hänen kannaltaan selvästi epäedullinen ratkaisu. Työttömyystodistuksessa on kohta, jossa työttömyyskassa ilmoittaa ansioon suhteutetun päivärahan määrän. Jos eläkelaitos hakemusta käsitellessään toteaa, että työttömyyspäiväraha olisi selvästi suurempi kuin työttömyyseläke, työeläkkeet ja arvioitu kansaneläke yhteensä, hakijalle tulisi ilmoittaa asiasta ja antaa mahdollisuus peruuttaa jo tekemänsä hakemus. Myös päätöksen antamisen jälkeen hakija voi valitusajan kuluessa ilmoittaa peruuttavansa eläkehakemuksen (ELK 699/88). Edullisuusvertailua tehtäessä tulisi kuitenkin ottaa huomioon, mikä vaikutus päivärahan valitsemisella mahdollisesti on myöhemmin myönnettävän eläkkeen määrään (kts. kohta 3.1). Verrattaessa eläkkeen ja päivärahan edullisuutta tulisi myös verotuksen vaikutus ottaa huomioon.

Henkilöltä, joka on valinnut päivärahan työttömyyseläkkeen hakemisen sijasta, edellytetään kokonaan uutta työttömyystodistusta siinä vaiheessa, kun hän hakee eläkettä. Eläkkeen saamiseksi ei siis riitä, että vain työvoimaviranomaiselta on uusi todistus. Näin menetellen eläkettä ei tarvitse myöntää pitkälle ajalle takautuvasti. Päivärahan maksaja ei silloin myöskään joudu perimään jo maksettuja, eläkkeiden yli meneviä työttömyyspäivärahoja hakijalta takaisin.

Lakiosasto

20.4.1989

3
TYÖTTÖMYYSELÄKEHAKEMUKSEN RATKAISEMINEN

3.1
Eläketapahtuma

Eläketapahtuma on määritelty TEL 4c §:n 3 momentissa. Eläketapahtuma on työttömyyden alkamispäivä, jona pidetään sitä päivää, jolta hakijalle on ensimmäisen kerran tarkastelujakson aikana suoritettu päivärahaa. Tarkastelujakso on 60 viikkoa + 1 kuukausi työttömyystodistuksen allekirjoituspäivästä taaksepäin lukien.

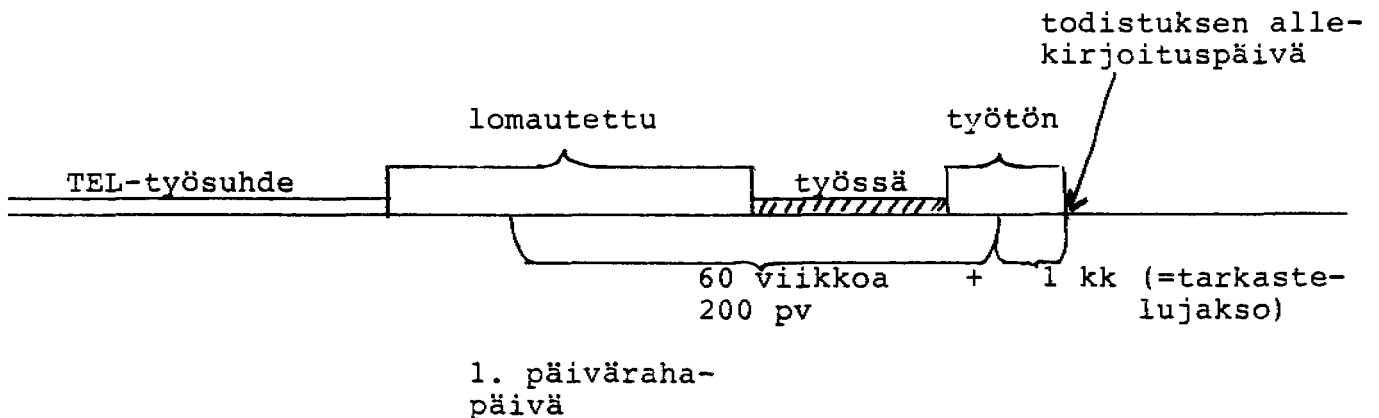
Myös silloin kun sovelletaan enimmäismääräsäännöstä, työntekijän katsotaan eläkettä laskettaessa joutuneen työttömäksi sinä päivänä, jolta hänelle on ensimmäisen kerran tarkastelujakson aikana suoritettu työttömyyspäivärahaa.

Ellei päivärahopäiviä ole tarkastelujakson sisällä, eläketapahtuma on todistuksen allekirjoituspäivä. Tätä ei ole suoraan lausuttu laissa, mutta säännöstä tulkietaan näin (VAKO 2412/82/654, ETK 11691).

Myös lomautusten ajalta maksetut päivarahat otetaan huomioon eläketapahtuman sattumista määriteltäessä. Siten myös lomautuksen aikana tarkastelujakson sisälle jäävä 1. päivärahopäivä on eläketapahtuma, vaikka henkilö lomautuksen päätyttyä vielä olisikin ollut työssä.

Tällöin on huomattava, ettei eläketapahtuman jälkeinen työnteko enää kartuta eläkettä. Tulkinta on yhdenmukainen työkyvyttömyyseläkkeen kanssa.

Esimerkki 5

Lakiosasto

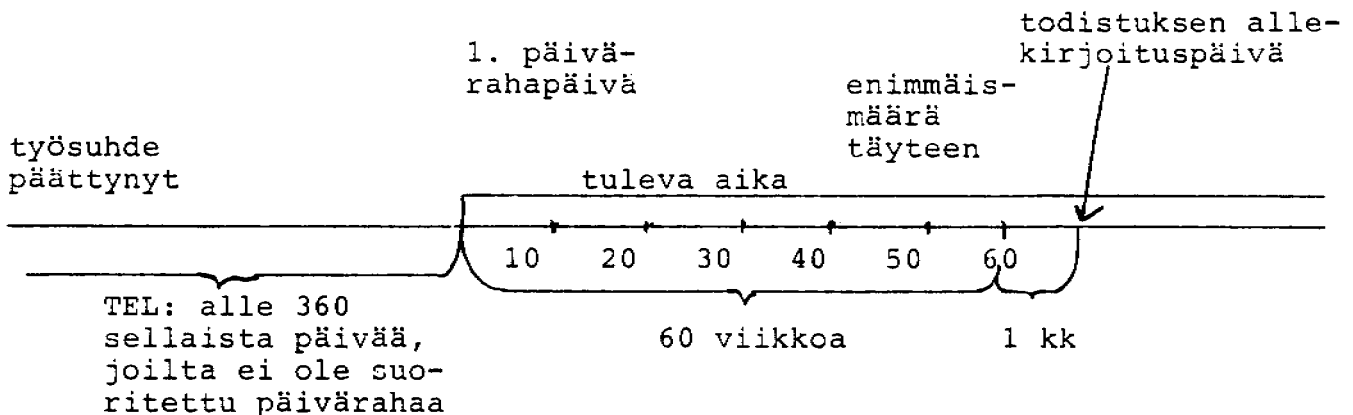
20.4.1989

3.2

Tuleva aika Eläketapahtumapäivän perusteella tutkitaan, onko tulevan ajan edellytys olemassa.

Työsuhteen päättyminen ja tuleva aika (TEL)

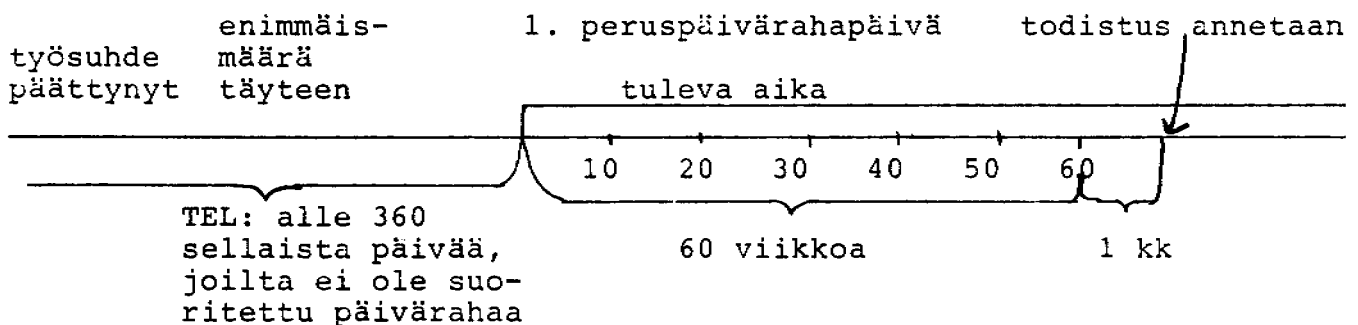
Esimerkki 6

Henkilölle on tarkastelujakson sisällä maksettu päivärahaa. Eläketapahtuma on ensimmäinen päivärahapäivä tarkastelujakson sisällä. Enimmäismäärä on tässä tapauksessa täyttynyt eläketapahtuman jälkeen.

Eläketapahtuman sattumisen ja työsuhteen päättymisen välillä on alle 360 sellaista päivää, joilta ei ole suoritettu päivärahaa. Eläkkeeseen lasketaan siten tuleva aika.

Esimerkki 7

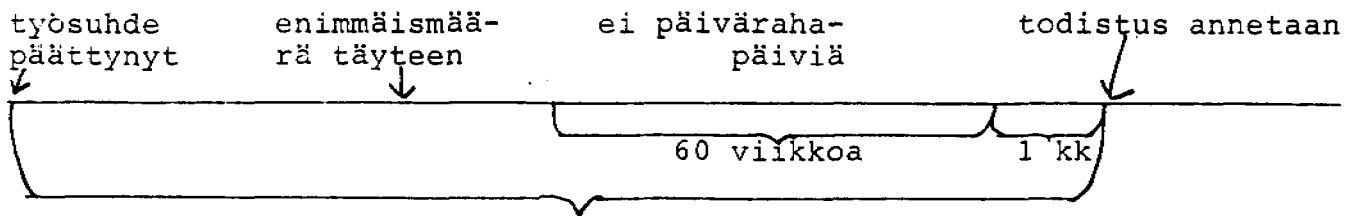

Enimmäismäärä on täyttynyt aikaisemmin kuin 60 viikon + yhden kuukauden kuluessa todistuksen antamispäivästä. Tarkastelujakson sisällä on päivärahapäiviä. Eläketapahtuma on 1. päivärahapäivä. Eläketapahtuman sattumisen ja työsuhteen päättymisen välillä on alle 360 sellaista päivää, joilta päivärahaa ei ole maksettu. Eläkkeeseen lasketaan tuleva aika.

Lakiosasto

20.4.1989

Esimerkki 8

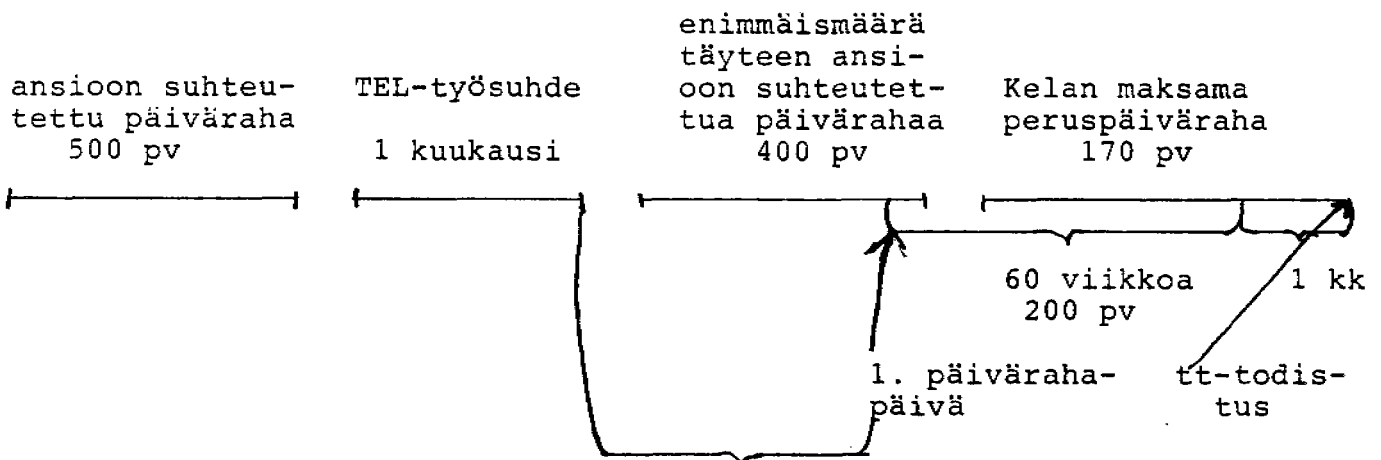

TEL: vähintään 360 sellaista päivää joilta ei ole suoritettu päivärahaa

Tarkastelujakson aikana ei ole yhtään päivärahopäivää. Enimmäismäärä on täyttynyt ennen mainitun ajanjakson alkamista. Eläketapahtuma on todistuksen allekirjoituspäivä.

Koska työsuhteen päättymisen ja eläketapahtuman sattumisen välillä on vähintään 360 sellaista päivää, joilta ei ole suoritettu päivärahaa, ei eläkkeeseen voida laskea tulevaa aikaa.

Esimerkki 9

TEL: alle 360 sellaista päivää, joilta ei ole suoritettu työttömyyspäivärahaa. Tuleva aika liittyy viimeiseen työsuhteeseen.

Työttömyyskassan maksaman ansioon suhteutetun päivärahoikeuden enimmäismäärän täytyttyä on maksettu peruspäivärahaa. Eläketapahtuma on ensimmäinen päivärahopäivä tarkastelujakson aikana. Tutkittaessa tulevan ajan oikeutta enimmäismäärätapauksissa otetaan huomioon viimeisen työsuhteen jälkeiset päivärahopäivät

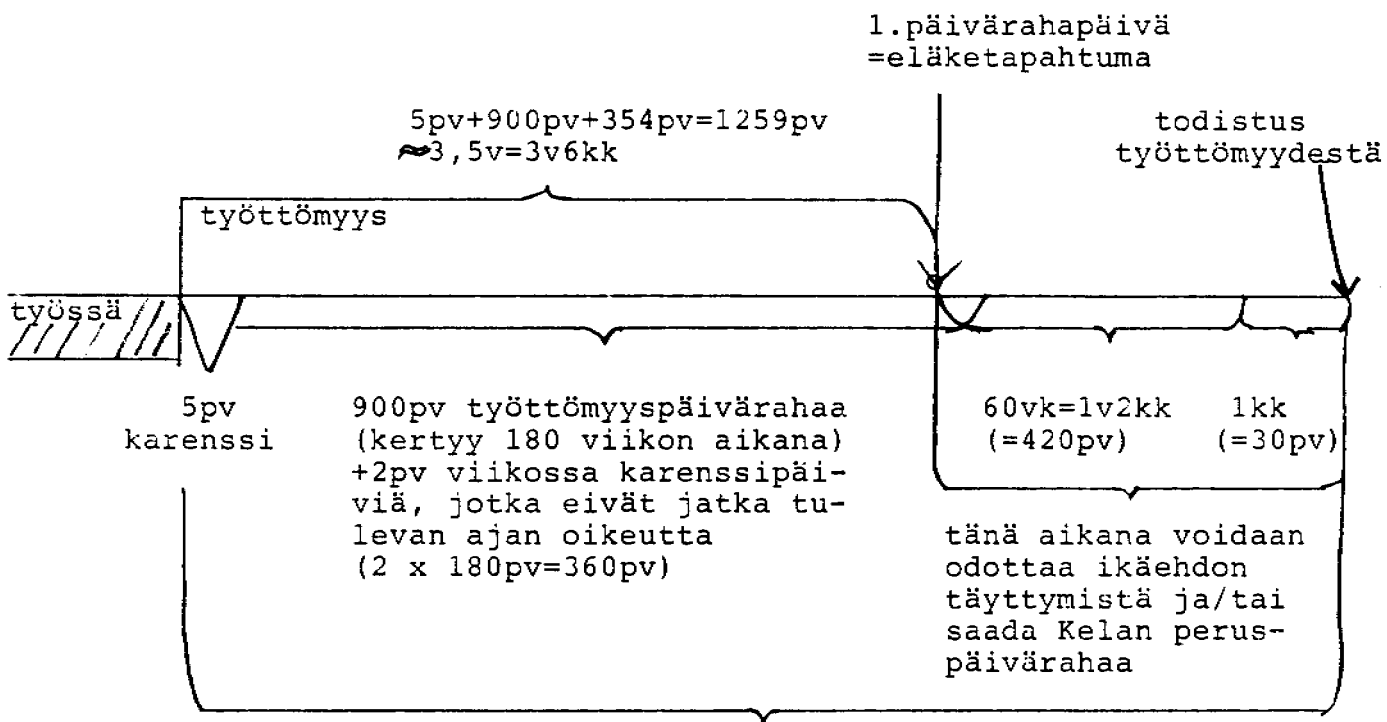
Lakiosasto

20.4.1989

(sekä ansioon suhteutetut että peruspäivärahopäivät). Ne jatkavat tulevan ajan oikeutta enintään 500 tai 900 päivällä työntekijän iästä riippuen. Eläketapahtuman ja viimeisen työsuhteen päättymisen välillä on alle 360 sellaista päivää, joilta ei ole suoritettu työttömyyspäivärahaa, joten eläkkeeseen liittyy tuleva aika.

Esimerkki 10

Tulevan ajan oikeuden säilyminen TEL-työttömyyseläkkeessä

Tulevan ajan oikeuden säilyminen (4 v 8kk)

Jotta työttömyyseläkkeessä säilyisi tulevan ajan oikeus (aika eläketapahtumasta vanhuuseläkeikään) tulee viimeisen työsuhteen päättymispäivän ja eläketapahtuman välillä olla alle 360 sellaista päivää, joilta eläkkeen hakijalle ei ole maksettu työttömyyspäivärahaa (ns. jälkikarenssiaika). Jälkikarenssiaika täyttyy 359 päivän jälkeen, joten alkukarenssipäivien (5) jälkeen päivärahattomia päiviä saa olla enintään 354 päivää. Tämän jälkeen tulevan ajan oikeus säilyy vielä niin kauan kuin viimeisen päivärahopäivän ja todistuksen antopäivän väli on alle 60 viikkoa ja 1 kuukausi (tarkastelujakso). Eläketapahtuma on ensimmäinen päivärahopäivä tarkastelujakson aikana. Siten teoreettinen maksimiaika, jonka tulevan ajan oikeus työttömyyseläkkeessä säilyy on:

Lakiosasto

20.4.1989

1259 pv + 420 pv + 30 pv = 1709 pv. Kalenteriajaksi muutettuna 1709 pv : 360 = 4,75 v 4 v 8 kk.

Laskelma on teoreettinen, eikä siinä ole otettu huomioon esimerkiksi sitä, minä viikonpäivänä työttömyys on alkanut ja mitä se mahdollisesti vaikuttaa jälkikarenssiajan täyttymiseen. Tämän vaikutus voi kuitenkin olla ainoastaan muutamia päiviä. Myös sairausvakuutuslain mukaiset päivärahopäivät rinnastetaan 1.1.1989 alkaen työttömyyspäivärahopäiviin jälkikarenssiaikaa laskettaessa. Samoin menetellään niiden päivien kanssa, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei työntekijä olisi saanut työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa korvausta jonkin muun lain mukaan (ns. ensisijainen korvaus).

Tulevan ajan oikeuden säilymistä arvioitaessa tulee myös ottaa huomioon, että laskelma on tehty olettaen, että päivärahan saaja on täyttänyt 55 vuotta ennen 500 päivän täyttymistä, jolloin hänelle voidaan maksaa päivärahaa 400 lisäpäivältä. Hänellä ei myöskään saa olla mitään katkoksia päiväraan maksussa (esim. karensseja, työssälöjaksuja tms.) Myöskin eläketapahtuman tulee sattua ennen sitä kalenterivuotta, jonka aikana henkilö täyttää 64 vuotta (ks. kohta 3.3).

Tulevan ajan oikeus YEL:n, MYEL:n, LEL:n ja TaEL:n mukaan

Tulevan ajan tutkiminen tapahtuu YEL:ssa ja MYEL:ssa vastaavasti kuten edellä esimerkeissä 7-9 on esitetty.

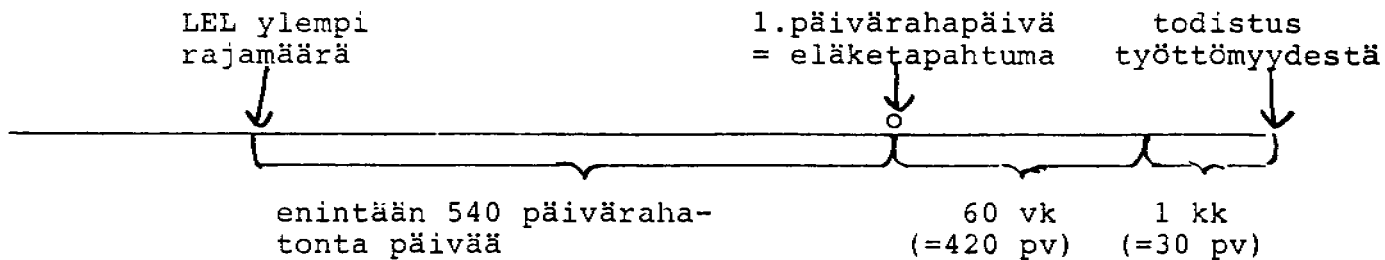
LEL:n osalta menettely poikkeaa säännöksen erilaisuudesta johtuen edellä esitetystä siten, että saadakseen tulevan ajan eläkkeen henkilön täytyy ansaita LEL 7 §:n 1 momentissa säädetty ns. ylempi rajamäärä ennen eläketapahtumaa 540 sellaisen päivän aikana, joilta ei ole suoritettu päivärahaa. Eläketapahtuma on 1. päivärahopäivä tarkastelujakson aikana. Ellei päivärahopäiviä tänä aikana ole, eläketapahtuma on todistuksen allekirjoituspäivä.

Lakiosasto

20.4.1989

Esimerkki 11

Tulevan ajan oikeuden säilyminen LEL-työttömyyseläkkeessä

LEL:n mukaan tulevan ajan oikeus voi ylemmän rajamäärän ansaitsemisen jälkeen säilyä enimmillään
 $900 \text{ pv} + 540 \text{ pv} + 420 \text{ pv} + 30 \text{ pv} = 1890 \text{ pv}$. Kalenteriajaksi muutettuna $1890 \text{ pv} = 5,25 \text{ v} = \underline{5 \text{ v } 3 \text{ kk}}$.

Laskettaessa LEL:n mukaista maksimiaikaa, jonka tulevan ajan oikeus säilyy, tulee myös LEL-työntekijän työttömyyden olla täysin yhdenjaksoinen ja ikäehdon tulee täyttyä viimeistään todistuksen antamishetkellä. Laskelmassa on myös oletettu, että päivärahan saaja on täyttänyt 55 vuotta ennen 500 päivän täyttymistä, jolloin hänelle voidaan maksaa päivärahaa 400 lisäpäivältä.

TaEL:n mukaan työntekijällä on oikeus tulevan ajan eläkkeeseen, jos eläketapahtuma on ennen kuin 360 päivää on kulunut edellisen TaEL-eläkkeeseen oikeuttavan ajan päättymisestä. Jos ansiot ylittävät TaEL-rajamäärän, on koko kalenterivuosi yleensä eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa. Eläketapahtuma on myös TaEL-eläkkeessä ensimmäinen päivärahapäivä tarkastelujakson aikana. Muussa tapauksessa eläketapahtuma on todistuksen allekirjoituspäivä.

3.3

Eläkkeen laskeminen

Työttömyyseläke lasketaan kuten työkyvyttömyyseläke. Eläketapahtumapäivänä pidetään sitä päivää, jolta hakijalle on ensimmäisen kerran suoritettu TEL 4c §:n 1 momentissa tarkoitettuna 60 viikon + yhden kuukauden aikana työttömyyspäivärahaa.

Ansiot otetaan eläkettä laskettaessa huomioon vain sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa työntekijä täyttää 63 vuotta. Aika eläkeikään lasketaan tulevana aikana.

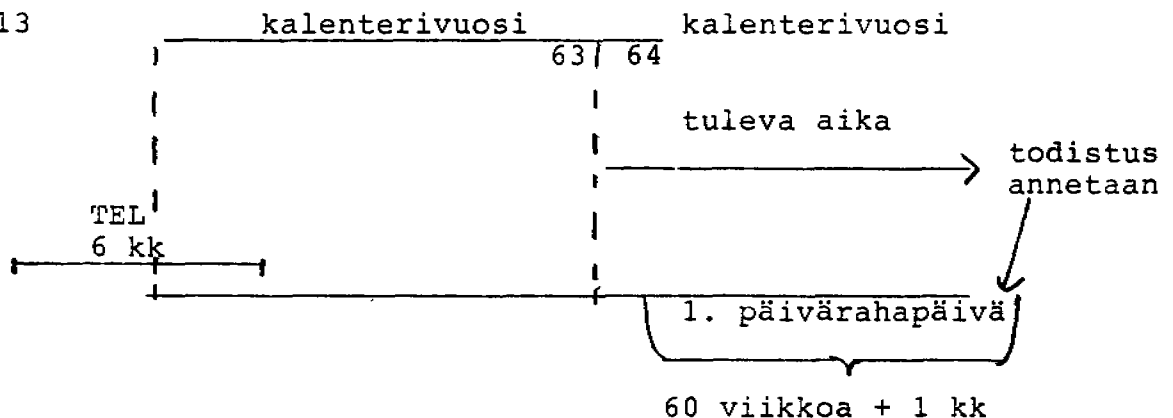
Lakiosasto

20.4.1989

Jos eläketapahtuma on ennen sen kalenterivuoden päätymistä, jolloin työntekijä täyttää 63 vuotta, lasketaan mahdollinen tuleva aika eläketapahtumasta eteenpäin.

Jos eläketapahtuma sattuu sen kalenterivuoden jälkeiselle ajalle, jonka kuluessa työntekijä on täyttänyt 63 vuotta, eläke lasketaan kuten työkyvyttömyyseläke, jossa eläketapahtuma on sattunut viimeisenä päivänä sitä kalenterivuotta, jonka kuluessa työntekijä on täyttänyt 63 vuotta. Näissä tapauksissa edellytetään lisäksi, että TEL-työsuhdeaikaa on yhteensä vähintään kuusi kuukautta (ennen 1.1.1989 neljä kuukautta) sinä vuonna, jona työntekijä täyttää 63 vuotta. Tämä ehto täyttyy silloinkin, kun vähintään kuusi kuukautta jatkunut työsuhde päättyy sen kalenterivuoden puolella, jonka aikana henkilö täyttää 63 vuotta.

Esimerkki 13

Koska 6 kuukauden työssäoloedellytys täyttyy, eläkkeeseen liittyy tuleva aika. Tuleva aika alkaa sen kalenterivuoden alusta, jonka aikana työntekijä täyttää 64 vuotta.

Edellä selostettuja menettelyjä käytetään sekä 200 päivän että enimmäismääräsäännöstä sovellettaessa.

3.3.1 Työttömyysoikeus

Eläkettä laskettaessa työttömyysaika korvataan korotetulla eläkellä työttömyyslisällä. Työttömyyseläkkeeseen se tulee usein laskettavaksi.

Työttömyyslisään oikeuttavat 1.1.1967 jälkeen pääsääntöisesti kaikki ne päivät, joilta eläkkeensaaja on saanut työttömyyskassan maksamaa ansioon suhteutettua päivärahaa. Koko kalenterivuoden kestäneen TEL-työsuhteen aikana saadut kassapäivärahat oikeuttavat työttömyyslisään ainoastaan, jos ne kohdistuvat neljään viimeiseen vuoteen ennen työsuhteen päättymistä

Lakiosasto

20.4.1989

tai jos rinnakkaisesta LEL-työskentelystä saadut ansiot ylittävät rajamäärän 2 774 mk/v (ind. 1387 v. 1989). Työttömyyslisän laskemista selvitetään tarkemmin yleiskirjeessä 13/78.

Työttömyyslisää laskettaessa ei oteta huomioon eläketapahtumavuoden ja sitä edeltävän kalenterivuoden työttömyyspäiviä. Myöskään päivärahopäiviä ennen sen kalenterivuoden alkua, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 23 vuotta, ei oteta huomioon.

TTL:n mukainen peruspäiväraha ei oikeuta työttömyyslisään.

Työttömyysaika lasketaan täysinä kuukausina niiden päivien yhteenlasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut työttömyyslisään oikeuttavaa päivärahaa ja lukemalla kuukauteen 22 päivää. Tällöin 22 päivän on katsottu vastaavan päivärahopäivien keskimäärää kuukaudessa vuoden aikana.

$$\text{Työttömyysaika} = \frac{\text{kassapäivärahopäivät}}{22}$$

$$\text{Työttömyyslisä} = \frac{\text{työttömyysaika}}{\text{aika 23 v} \rightarrow \text{65 v} - \text{työttömyysaika}} \times \text{eläke}$$

(aikaisintaan 1.7.1962)

Työttömyyslisä lasketaan TEL-, LEL- ja TaEL-eläkkeisiin, MEL-eläkkeeseen ja KVTEL:n perusturvan mukaiseen eläkkeeseen.

3.4

Eläkkeen alkaminen

TEL 4c §:n 2 momentin mukaan työttömyyseläkettä suoritetaan sen kalenterikuukauden alusta lukien, joka ensiksi alkaa sen jälkeen, kun kaksi kuukautta on kulunut työvoimaviranomaisen todistuksen antamisesta. Eläkkeen alkamisen määrää siis Kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston tai työttömyyskassan todistuksen allekirjoituspäivä eli lomakkeen kohdassa 6 oleva päiväys.

Lakiosasto

20.4.1989

Enimmäismäärätapauksissa eläke alkaa työttömyyskassan todistusta seuraavan kuukauden alusta. Jos molemmat ehdot täyttyvät, eläke alkaa todistuksen antamista seuraavan kuukauden alusta. Jos henkilö ei tuolloin vielä ole täyttänyt eläkkeen saamisen edellytyksenä olevaa ikää, eläke alkaa vaadittavan iän täyttämiskaukua seuraavan kuukauden alusta.

Eläkkeenhakija työssä eläkkeen alkaessa

Osa-aikaisessa tai sivutyössä oleva eläkkeenhakija on voinut olla samanaikaisesti kokoaikatyötä hakevana työttömänä työnhakijana ja saada soviteltua päivärahaa. Kun hän on saanut soviteltua päivärahaa riittävän kauan, täyttyvät eläkkeen saamisen päivärahaa koskevat edellytykset. Jos eläkkeen hakijan palkka tällaisessa työssä ylittää kaksinkertaisen TEL-rajan, ei eläkettä voida ryhtyä maksamaan, jos työsuhde jatkuu. Eläkelaitoksen olisi syytä ilmoittaa asiasta eläkkeenhakijalle ennen päätöksen antamista. Kun hakija ilmoittaa lopettavansa työnteen tai vähentävänsä sitä riittävästi, eläkettä aletaan maksaa työnteen päättymistä tai vähentämistä seuraavan kuukauden alusta.

Jos työnteko jatkuu entisellään, hakemus hylätään. Jos eläkkeenhakija kuitenkin ilmoittaa vuoden sisällä, että työnteko on päätynyt tai ansio on jäänyt alle maksun estävän rajan, eläkeasia käsitellään pyynnöstä aikaisemman päätöksen oikaisuna. Työvoimaviranomaiselta tarvitaan tällöin uusi todistus työttömyydestä. Sen sijaan eläketapahtuma määräytyy aikaisemman päivärahan maksajan antaman todistuksen perusteella.

Jos eläkkeenhakija kuuluu eläkettä hakiessaan YEL- tai MYEL-vakuutukseen ja vuosityötulo ylittää 21 122 mk (ind. 1387 v. 1989), olisi eläkelaitoksen vastaavasti selvitettävä, missä määrin yritystoiminta edelleen jatkuu. Yrittäjätoiminnan laajuus on selvitettävä myös silloin, kun yrittäjä on vapautettu vakuuttamisvelvollisuudesta. Jos eläkkeenhakija osoittaa, että hän riittäväällä tavalla luopuu yrittäjätoiminnastaan, eläke myönnetään. Muussa tapauksessa hakemus hylätään.

Lakiosasto

20.4.1989

3.5

Eläkepäätös

Työttömyyseläkepäätöksessä on mainittava, että eläkkeensaajan on viipymättä ilmoitettava eläkelaitokselle ansiotyöhön menosta. Päätöksessä tai sen liitemateriaalissa tulee kertoa eläkkeen keskeyttämis- ja takaisinperintätoimista ja siitä, missä tapauksessa työttömyyseläkettä ei makseta sekä eläkkeensaajan velvollisuudesta ilmoittaa muista eläkkeen maksamiseen vaikuttavista seikoista.

3.6

Eläkkeen maksaminen

Eläkettä voidaan maksaa takautuvasti enintään kuudelta kuukaudelta.

Työttömyyseläkettä ei voida maksaa kertasuorituksena.

3.6.1

Työttömyysturvalain 45 §:n mukainen ilmoitus

Työttömyysturvalain 45 §:n nojalla työttömyyskassa tai sosiaalivakuutustoimikunta saa periä perusteettomasti maksetun työttömyyspäivärahan määrän takautuvasti maksettavasta eläkkeestä, jos henkilö on saanut päivärahaa samalta ajalta, jolta eläkettä myönnetään takautuvasti. Säännös koskee sekä vähimmäisehtojen mukaisesti että rekisteröityä lisäeläkettä. Työttömyyskassan tai sosiaalivakuutustoimikunnan on ilmoitettava vaatimuksestaan eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

Työttömyyseläkettä myöntäessään eläkelaitoksella on aina pyyntö takautuvan eläkkeen maksamisesta työttömyyspäivärahan suorittajalle. Ilmoitus tästä on työttömyystodistuksessa.

Henkilöllä on oikeus työttömyyspäivärahaan senkin jälkeen, kun hänelle on syntynyt oikeus työttömyyseläkkeeseen. Päivärahan maksaminen voi jatkua eläkkeen alkamiseen saakka. Päivärahan maksaja joutuu selvittämään, onko eläke myönnetty, ennenkuin se maksaa päivärahaa työttömyystodistuksesta lasketun eläkkeen alkamisajan jälkeiseltä ajalta. Kansaneläkelaitos saa tiedon eläkkeen myöntämisestä eläketapahtumailmoituksella. Työttömyyskassa tiedustelee asiaa eläkelaitoksesta tai Eläketurvakeskuksesta.

Lakiosasto

20.4.1989

3.6.2

Takautuvan eläkkeen suorittaminen

Jos eläkelaitos antaa työttömyyseläkepäättöksen myöhemmin kuin eläkkeen alkamiskuukautta edeltäneen kuukauden 15. päivänä, sen on selvitettävä, kenelle takautuva eläke maksetaan. Laitos voi maksaa takautuvan eläkkeen vasta, kun se on saanut työttömyyspäivärahan maksajalta selvityksen samalta ajalta mahdollisesti maksetuista työttömyyspäivärahoista.

Käsittelyn nopeuttamiseksi ja takautuvan päätöksen välttämiseksi eläkelaitos voi puhelimitsekin tiedustella työttömyyspäivärahan maksamista Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta tai työttömyyskassasta ja pyytää samalla mahdollisen perimisilmoituksen. Perimisilmoituksena voidaan käyttää Työttömyysturvalain 45 §:n mukainen ilmoitus-lomaketta (liite 3).

Jos asiaa ei etukäteen hoideta puhelimitse, Kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto lähettää perimisilmoituksen saamansa eläketapahtumailmoituksen perusteella, kun eläke on myönnetty. Työttömyyskassan perimisilmoitus saadaan, kun kassalle on mennyt ilmoitus myönnettystä eläkkeestä. Näissä tapauksissa takautuva eläke on pidätettävä ja sen maksamisesta on annettava eri päätös.

Työttömyyspäivärahan maksaja lähettää perimisilmoituksen seuraavalle eläkelaitokselle vasta, kun suoritus edelliseltä eläkelaitokselle on saatu. Jokaiselle eläkepäättöksestä ilmoittaneelle eläkelaitokselle tulee vastaus perimisilmoituksella.

Ennen eläkkeen maksamista työttömyyskassalle tai sosiaalivakuutustoimikunnalle eläkkeestä toimitetaan ennakonpidätys.

Takautuvan eläkkeen maksamista sosiaalivakuutustoimikunnalle tai työttömyyskassalle selvitellään tarkemmin yleiskirjeessä A 32/88.

Lakiosasto

20.4.1989

4

MUUTOS MYÖNNETYSSÄ ELÄKKEESSÄ

4.1

Milloin työttömyyseläkettä ei makseta

Työttömyyseläke myönnetään pitkäaikaisesti työttömälle, joka on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Eläkkeen maksun jatkuminen ei edellytä mitään työvoimaviranomaisen selvitystä työttömyyden jatkumisesta. Sen sijaan eläkelakeihin on otettu säännökset siitä, milloin eläkettä ei makseta.

4.1.1

Työssäolo

Työttömyyseläkettä ei makseta niiltä kalenterikuukausilta, joina eläkkeensaaja on ansiotyössä ja hänen saamansa ansiot kuukaudessa ylittävät säädetyn rajamäärän. Jos ansiot ovat alle rajamäärän, eläke maksetaan, vaikka eläkkeensaaja tekisi tällaista työtä jatkuvasti.

Rajamäärä on TEL 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä kaksinkertaisena kuukaudessa. Vuonna 1989 tämä raja on 1 758 markkaa (ind.1387). Raja tarkistetaan TEL-indeksillä vuosittain.

Ansiotyönä pidetään rahaa tai muuta rahanarvoista etuutta vastaan tehtävää työtä, myös toimintaa itsenäisenä yrittäjänä. Vain työntekoon perustuvat tulot otetaan huomioon, ei esimerkiksi pääomatuloja (korot, osingot, vuokratulot yms.). Työn kestolla ja työajan pituudella ei ole merkitystä eikä työn tarvitse olla minkään eläkelain piiriin kuuluvaa.

Ohjeet siitä, millaista työtä pidetään eri eläkelajien tarkoittamana ansiotyönä, ovat valmisteilla. Ne lähetetään aikanaan eläkelaitoksille yleiskirjeenä.

Ansiotulo

Kuukausiansiota määrättäessä otetaan palkka ja muut etuudet huomioon samoin kuin eläkepalkkaa laskettaessa. Jos tieto jo päättyneestä työsuhteesta saadaan Eläketurvakeskuksen rekisteristä, pidetään kuukausiansiona rekisteriin ilmoitettua eläkepalkkaa, ellei eläkkeensaaja häntä kuultaessa muuta selvitä. Rekisteriin merkitty LEL-palkka on yleensä maksukuukauden ansiota. Työsuhteen päättyessä tilitettyyn LEL-palkkaan voi kuitenkin sisältyä myös urakkapohjia ja lomakorvauksia. Jos LEL-palkka on huomattavan suuri, eläkelaitos voi selvittää asian työnantajalta jo ennen yhteydenottoa eläkkeensaajaan.

Lakiosasto

20.4.1989

Jos työttömyyseläkkeensaaja harjoittaa maatalous- tai muuta yrittäjätoimintaa, pidetään ansiona sitä työtuloa, joka hänelle on vahvistettu tai vahvistettaisiin, jos hänet vakuutettaisiin MYEL:n tai YEL:n nojalla. Työtuloa arvioitaessa voidaan käyttää viitetietona verotuksessa ilmoitettua tai vahvistettua ansiotuloa.

Erilaisten luento-, kirjoitus-, asiantuntija- ja esiintymispalkkioiden vaikutusta eläkkeeseen harkittaessa on huomattava, että palkkio maksetaan yleensä kerralla, vaikka valmistelutyö on tehty pitemmän ajan kuluessa. Palkkion määrä tulee jakaa niille kuukausille, joiden aikana valmistelutyötä on tehty ja tarkastella keskimääräisen kuukausiansion määrää.

Jos henkilö on samanaikaisesti useammassa työsuhteessa tai työsuhteen rinnalla harjoittaa maatalous- tai muuta yrittäjätoimintaa, tarkastellaan työstä saatujen ansioiden yhteismäärää katsottaessa, ylittävätkö ansiot eläkkeen maksun estävän rajamäärän.

4.1.2

Ulkomailla oleskelu tai muu syy

Eläkettä ei makseta sellaiselta kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja ulkomailla oleskelun tai muun vastaavan syyn takia ei voisi ottaa vastaan hänelle mahdollisesti tarjottavaa työtä.

Ulkomailla oleskelu

Eläkkeen maksun keskeyttäminen tulee harkittavaksi, kun eläkkeensaaja on ulkomailla yli kuukauden ajan. Enintään kuukauden pituista ulkomaanmatkaa ei sen sijaan ole pidettävä esteenä eläkkeen maksamiselle.

Kuukautta pitemmän ulkomailla olon vaikutus eläkkeen maksamiseen harkitaan kussakin yksittäistapauksessa erikseen.

Pitempäänkin muussa maassa, esim. lastensa luona oleskelevalle eläke voidaan maksaa, jos eläkkeensaajalla on Suomessa asunto ja hän on valmis palaamaan kotimaahan heti, jos työtä tarjotaan (VAKO 341/87/174, ETK 19431).

Jos eläkkeensaaja muuttaa koko talveksi esim. Espanjaan, eläkkeen keskeyttämiseen on katsottava yleensä olevan riittävä syy, vaikka henkilöllä edelleen olisi-kin Suomessa asunto, johon hän kesäksi palaa. Eläke keskeytetään myös silloin, kun eläkkeensaaja muuttaa Suomesta ja luopuu täällä olevasta asunnostaankin.

Lakiosasto

20.4.1989

Näissä tapauksissa on katsottava, että henkilö on estynyt ottamasta vastaan Suomesta mahdollisesti tarjottavaa työtä.

Raja-alueella, esim. Tornionjokilaaksossa Ruotsin puolelle muuttaneelle eläke voidaan maksaa, jos päivittäinen työssäkäynti Suomen puolelta ehkä tarjottavaan työpaikkaan olisi mahdollista. (1.1.1989 voimaantulleen kansaneläkelain muutoksen johdosta kansaneläkkeen maksu keskeytetään, jos eläkkeensaaja muuttaa Ruotsin puolelle, ellei hän ole asunut Suomessa kymmentä vuotta ennen muuttoa.)

Muu keskeyttämisen syy

Eläkkeen maksamisen esteenä voi olla myös muu syy kuin ulkomailla oleskelu, jos työttömyyseläkkeen saaja ei sen johdosta voisi ottaa työtä vastaan. Tällaisena syynä tulee kysymykseen esim. se, että eläkkeensaaja joutuu kärsimään vapausrangaistusta (VAKO 4526/88/2949, ETK 22386).

4.1.3

Työstä kieltäytyminen

Jos eläkkeensaaja on kieltäytynyt ottamasta vastaan työvoimaviranomaisen hänelle tarjoamaa vähintään kuukauden jatkuvaa työtä, eläkettä ei makseta kieltäytymistä seuraavalta kalenterikuukaudelta. Edellytyksenä on lisäksi, että tarjottu työ on sellaista, josta työtön ei olisi voinut työttömyyspäivärahaoikeuttaan menettämättä kieltäytyä. Eläkettä voidaan ryhtyä uudelleen maksamaan sen jälkeen, kun eläkkeensaaja on toimittanut eläkelaitokselle todistuksen siitä, ettei hänelle voida osoittaa työtä.

Työvoimaviranomainen ratkaisee, onko eläkkeensaajalle tarjottu työ sellaista, josta ei voi kieltäytyä. Se, millaisesta työstä voi kieltäytyä, määräytyy työttömyysturvalain säännösten mukaan. Eläkkeensaaja voi kuitenkin eläkettä menettämättä kieltäytyä alle kuukauden kestävästä työstä, kun työttömyysturvalaki sen sijaan edellyttää henkilön vastaanottavan lyhyemmäksi ajaksi tarjottua kokopäivätyötä.

4.2

Työttömyyseläkkeen keskeyttäminen tai lakkaaminen

4.2.1

Eläkkeen keskeyttäminen

Kun eläkelaitos on saanut tietää eläkkeensaajan ansio-työstä tai muusta seikasta, jonka johdosta eläkettä ei

Lakiosasto

20.4.1989

saa maksaa, eläkkeen maksaminen keskeytetään seuraavan mahdollisen maksukuukauden alusta lukien. Keskeytyksen edellytyksenä on kuitenkin, että ansiotyö jatkuu tai muu keskeyttämisen syy on edelleen olemassa.

Jos tieto eläkkeen keskeyttämiseen johtavasta syystä on saatu muualta kuin eläkkeensaajalta itseltään, on häntä kuultava ennen keskeyttämispäätöksen tekemistä. Kuuleminen voi tapahtua myös puhelimitse. Eläkkeen maksu voidaan kuitenkin jo tätä ennen väliaikaisesti keskeyttää, jos on on ilmeistä, että keskeyttämisen syy on edelleen olemassa (esim. työnteko jatkuu).

Keskeyttämispäätöksessä tulee todeta, että eläkkeen maksaminen keskeytetään esim. työssäoloajaksi ja että eläke lakkaa ilman eri päätöstä, elleivät edellytykset sen maksamiselle uudelleen täyty vuoden kuluessa.

Päätöksen mukana tulee antaa ohjeet siitä, milloin ja miten henkilö voi hakea eläkkeen maksamista uudelleen. Häntä kehoitetaan ilmoittautumaan työvoimatoimistoon työnhakijaksi heti, kun keskeytyksen syy on poistunut, esim. kun työ on loppunut.

4.2.2

Eläkkeen lakkaaminen

Ellei keskeytetyn eläkkeen uudelleen maksamista ole haettu vuoden kuluessa keskeytyksestä, eläke lakkaa ilman eri päätöstä keskeyttämisaikakohdasta lukien. Asiasta on tällöin jo kerrottu eläkkeensaajalle keskeyttämispäätöksessä. Muulla tavoin työeläkelakien mukaista työttömyyseläkettä ei työttömyyden loppumisen johdosta voi lakkauttaa.

4.3

Eläkkeen takaisin periminen

Eläkelakeihin on lisätty säännökset työttömyyseläkkeen takaisin perimisestä. Jos eläkettä on maksettu ajalta, jolta sitä ei olisi saatu maksaa, eläke peritään takaisin. Eläke voidaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisista eläke-eristä.

Jos eläkettä on maksettu aiheettomasti yli kolmen kuukauden ajalta, eläke on aina perittävä takaisin. Eläkelaitoksella ei tällöin ole harkintavaltaa.

Jos eläke tulisi perittäväksi takaisin enintään kolmen kuukauden ajalta, eläkelaitos voi erityisestä syystä luopua takaisinperinnästä. Jos tällaisia lyhyitä ansiojaksoja on toistuvasti, ei erityistä syytä perinnästä luopumiselle yleensä voida katsoa olevan.

Lakiosasto

20.4.1989

Erityisenä syynä voidaan pitää esim. sitä, että takaisin periminen olisi selvästi kohtuutonta sekä sitä, että työnteko on ollut tilapäistä ja vähäistä. Tietämättömyys lain säännöksistä ei sen sijaan yleensä ole erityinen syy.

Jos eläkettä on perusteettomasti maksettu yli kolmelta kuukaudelta, kaikki perusteettomasti maksetut eläke-erät on perittävä takaisin. Lain mukaan takaisinperintää ei tällöin voida kohtuullistaa, vaikka työansio olisi ollut eläkettä huomattavastikin pienempi.

Takaisinperintä tulee harkittavaksi eläkkeen keskeyttämisen yhteydessä, jos maksamista ei ole voitu keskeyttää ensimmäisestä sellaisesta kalenterikuukaudesta lukien, jolta eläkettä ei olisi saanut maksaa. Keskeyttämisspätöksen yhteydessä on tällöin myös todettava, peritäänkö aiheettomasti maksettu eläke takaisin vai ei.

Jos eläkelaitos saa esim. ansiotyöstä tiedon vasta työn päätyttyä, ei eläkettä voida keskeyttää. Ennen takaisinperimispäätöksen antamista tulee eläkkeensaaja kuulla. Jos eläkettä on maksettu aiheettomasti korkeintaan kolmelta kuukaudelta ja eläkelaitos päättää jättää (eläkkeensaajaa kuulemattakin) eläkkeen takaisinperimättä, ei päätöstä tästä tarvitse antaa. Eläkkeensaajalle tulisi kuitenkin tarpeen mukaan kirjeellä ilmoittaa, että hänen on saatu tietää olleen ansiotyössä, jonka johdosta eläkettä ei olisi saanut maksaa, mutta että eläkettä ei peritä takaisin.

Kun aiheettomasti maksettu eläke on päätetty jättää perimättä takaisin, ei sitä myöhemminkään tule periä takaisin, vaikka takaisinperintä uuden syyn johdosta suoritettaisiin. Niitä kuukausia, joilta eläke on jätetty takaisinperimättä, ei myöskään oteta huomioon, kun uudessa takaisinperintätilanteessa tarkastellaan, kuinka monelta kuukaudelta eläkettä on aiheettomasti maksettu. Aikaisempi ansiotyö otetaan kuitenkin huomioon harkittaessa, voidaanko eläke uudelleen jättää takaisinperimättä.

Silloin kun takaisinperintä suoritetaan kuittaamalla vastaisista eläke-eristä, voidaan tällä tavoin periä enintään yksi kolmasosa maksetun kuukausieläkkeen nettomäärästä, ellei eläkkeensaajan kanssa muuta sovi-ta. Tämä vastaa MYEA:n 13 §:ssä ja YEA:n 12 §:ssä säädettyä menettelyä vakuutusmaksun perinnästä. Myös asetus ulosmittaamatta jätettävän palkan määrästä voidaan ottaa huomioon ja soveltuvin osin noudattaa sen periaatteita. Ulosmittaamatta jätettävän palkan

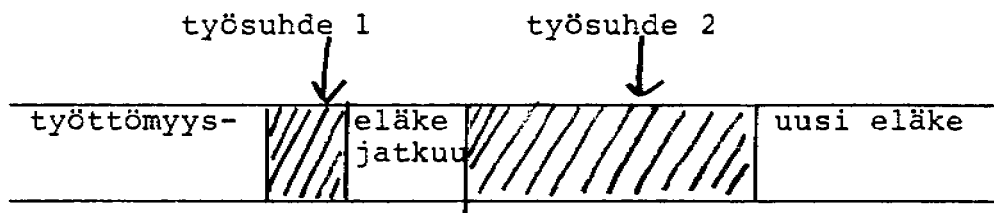
Lakiosasto

20.4.1989

määrä vahvistetaan mainitulla asetuksella vuosittain. Määrättäessä kuitattavaa osaa otetaan huomioon henkilön kaikki eläkkeet. Eläkkeensaajan kanssa voidaan sopia suuremmastakin kuittaamisesta, mutta tällöin ei kuitenkaan tulisi tehdä sopimusta, jonka mukaan eläkettä maksettaisiin pitkän aikaa pienempänä kuin ulosottomenettelyssä olisi mahdollista.

Eläkelaitos voi ryhtyä perimään takaisin työttömyyseläkettä vastaisista eläke-eristä vähentämällä, vaikka eläkkeensaaja olisi perintäpäätöksestä valittanut (TEL 21 § 6 mom.)

Jos työttömyyseläkettä ei ole voitu keskeyttää työssäolon johdosta, vaan eläke on vain peritty takaisin, eläkkeen aikaisista työsuhteista ei kartu eläkettä. Myöhemmin mahdollista uutta eläkettä määrättäessä otetaan eläke-aika huomioon yhdenjaksoisena takaisinperinnästä huolimatta.

Työsuhde on ollut työttömyyseläkkeen aikana, eläkettä ei ole voitu keskeyttää, mutta eläke on peritty takaisin työssäoloajalta.

Uutta eläkettä laskettaessa eläke-aika otetaan huomioon yhdenjaksoisena työsuhteesta 1 huolimatta. Menettelystä on kerrottu yleiskirjeessä 24/85.

4.4

Eläkkeen uudelleen alkaminen

4.4.1

Hakemus vuoden kuluessa

Kun keskeytetyn eläkkeen maksamista haetaan uudelleen vuoden kuluessa keskeyttämisestä, entisen eläkkeen maksaminen jatkuu (TEL 4 c § 7 mom). Eläkettä ei siis lasketa uudelleen riippumatta siitä, oliko se täysitehoinen vai vapaakirjaeläke. Keskeytyksen aikaisista työsuhteista karttuu kuitenkin eläkettä ja nämä otetaan huomioon, jos henkilölle työttömyyseläkkeen lakattua myöhemmin uuden eläketapahtuman, viimeistään vanhuuseläkeiän täyttämisen johdosta myönnetään eläke (siis uusin perustein).

Lakiosasto

20.4.1989

Eläkkeen maksun aloittaminen edellyttää hakemusta ja työvoimaviranomaisen todistusta työttömyydestä. Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan todistusta mahdollisista päivärahopäivistä ei tässä yhteydessä tarvita. Hakemukseksi riittää myös selvitys ansiotyön päättymisestä, hakemuslomaketta ei välttämättä tarvitse täyttää. Uudelleen maksamista katsotaan haetun silloin, kun hakemus tai työtoimaviranomaisen todistus on saapunut eläkehakemusten vastaanottopisteeseen. Maksamisen uudelleenaloittamisesta annetaan uusi päätös.

Jos eläke on keskeytetty työhönmenon perusteella, sen maksaminen alkaa ansiotyön päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Jos ansio jo ennen tätä on jäänyt alle kaksinkertaisen TEL-rajan kuukaudessa, eläke maksetaan myös näiltä kalenterikuukausilta. Kun eläke on keskeytetty muusta syystä kuin työhönmenon perusteella, se alkaa maksamisesteen poistumiskuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Työntekijän kieltäytyttyä työllistämistoimenpiteistä eläkettä ei makseta kieltäytymistä välittömästi seuranneelta kalenterikuukaudelta. Sen jälkeen eläkettä voidaan ryhtyä maksamaan, edellyttäen että työvoimaviranomainen on antanut todistuksen, ettei eläkkeenssaajalle nyt voida osoittaa työtä. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan uutta hakemuslomaketta tarvitse täyttää.

Eläkettä maksetaan takautuvasti enintään kuuden kuukauden ajalta ennen hakemista. Eläkkeen maksaminen alkaa aina kalenterikuukauden alusta.

4.4.2

Hakemus yli vuoden kuluttua

Jos eläke on lakannut sillä perusteella, ettei uutta eläkehakemusta ole tehty vuoden kuluessa eläkkeen keskeyttämisestä, edellyttää eläkkeen myöntäminen kaikkien sen saamisen ehtojen täyttymistä. Eläkkeen voi siis yleensä saada vasta sen jälkeen, kun työttömyyspäivärahaa on maksettu 200 päivältä. Laskettaessa 200 päivää tulee päivien olla todellisia päivärahopäiviä, mahdolliset eläkkeelläolopäivät eivät korvaa niitä. Eläke on myös laskettava uudelleen, jolloin myös keskeytyksen aikaiset työsuhteet otetaan huomioon.

Eläke alkaa, kun Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan todistuksen antamiskuukausi ja kaksi seuraavaa kalenterikuukautta ovat kuluneet.

Lakiosasto

20.4.1989

4.5

Osatyökyvyttömyyseläke työttömyyseläkkeeksi

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavaa henkilöä pidetään työvoimaan kuuluvana ja hänellä on oikeus työttömyysturvalain mukaisiin etuuksiin. Hänellä on myös oikeus työttömyyseläkkeeseen, jos hän jää pitkäaikaisesti työttömäksi ja saa eläkkeen saamiseen oikeuttavan todistuksen.

Osa-eläkkeen muuttamista työttömyyseläkkeeksi on haettava. Eläkkeen määrä on yhtä suuri kuin se työkyvyttömyyseläke, jonka henkilö olisi saanut, jos osaeläke olisi muutettu täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Maksettu osaeläke katsotaan työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi, jos työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta osaeläkettä jo on maksettu.

Jos työttömyyseläke lakkaa, aikaisemman osaeläkkeen maksaminen ei automaattisesti jatku, vaan osaeläkettä on haettava uudelleen.

4.6

Työkyvyttömyyseläke työttömyyseläkkeen jälkeen

Jos työttömyyseläkkeen saaja tulee pitkäaikaisesti eli ainakin vuoden ajaksi täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, työttömyyseläke muutetaan hakemuksesta työkyvyttömyyseläkkeeksi lähinnä seuraavasta mahdollisesta erääntymispäivästä. Täysi työkyvyttömyyseläke määrätään tällöin maksetun työttömyyseläkkeen suuruiseksi.

Työttömyyseläke voidaan muuttaa myös yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi (VAKO 826/87/2103, ETK 19676).

Jos henkilö tulee työkyvyttömäksi täysitehoisen työttömyyseläkkeen keskeyttämisen jälkeen ennen kuin vuosi on kulunut keskeyttämisestä, työkyvyttömyyseläke myönnetään työttömyyseläkkeen suuruisena (TEL 6 § 4 mom.). Työttömyyseläkkeen keskeytyksen aikaisia työsuhteita ei oteta huomioon.

Jos henkilön aikaisemmin saamat työttömyyseläkkeet perustuvat pelkästään vapaakirjoihin, työkyvyttömyyseläke lasketaan uudelleen ja työttömyyseläkkeen keskeytyksen jälkeiset työsuhteet otetaan huomioon eläkkeessä.

Lakiosasto

20.4.1989

4.7

Vanhuuseläke työttömyyseläkkeen jälkeen

Työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeensaajan täyttäessä eläkeiän (TEL 4 § 3 momentti).

Keskeytyksen jälkeen uudelleen maksuunpannun työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi ei eläkkeen määrää tarkisteta. Keskeytyksen aikana mahdollisesti olleita työsuhteita ei siis oteta huomioon vanhuuseläkkeessä.

Työttömyyseläkkeen keskeytyksen aikaiset työsuhteet otetaan huomioon eläkkeen määrässä, kun henkilölle työttömyyseläkkeen lakattua myöhemmin uuden eläketahtuman, viimeistään vanhuuseläkeiän täyttämisen, johdosta myönnetään eläke (siis uusin perustein).

4.8

Perhe-eläke työttömyyseläkkeen jälkeen

Perhe-eläke määräytyy keskeytetyn täysitehoisen työttömyyseläkkeen mukaan, jos henkilö kuolee vuoden sisällä eläkkeen keskeyttämisestä. Jos henkilön aikaisemmin saamat työttömyyseläkkeet perustuvat pelkästään vapaakirjoihin, myös perhe-eläkettä määrätessä eläke lasketaan uudelleen ja työttömyyseläkkeen keskeytyksen aikaiset työsuhteet otetaan huomioon.

Lakiosasto

20.4.1989

5

ELÄKKEENSAAJIEN VALVONTA

Eläkkeensaajan ilmoittamisvelvollisuus

Työttömyyseläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle TEL 4c §:n 4 momentissa tarkoitettuista seikoista, joiden johdosta eläkettä ei makseta (TEA:n 12a, LEA:n 14a, MYEA:n 13a ja YEA:n 12a §:t). Kansaneläkeasetuksessa on vastaavat säännökset. Ilmoituksen voi tehdä kirjallisesti tai puhelimitse. Puhelinilmoituksesta laaditaan eläkelaitoksessa muistio.

Muualta saadut tiedot

Työvoimaviranomainen on velvollinen kuuden kuukauden välein tarkastamaan, onko eläkkeensaajalle osoitettavissa työtä. Jos työtä tällöin tai muulloin voidaan tarjota, työvoimatoimisto ilmoittaa siitä Eläketurvakeskukselle ja Kansaneläkelaitokselle. Työvoimatoimisto ilmoittaa myös työstä kieltäytymisestä.

Silloin kun Kansaneläkelaitos saa tietää eläkkeensaajan joutuneen kärsimään vapausrangaistusta tai muuttaneen pois Suomesta, se ilmoittaa asiasta työeläkelaitokselle. Osoituksena eläkkeensaajan muuttamisesta ulkomaille voi olla eläkkeensaajan osoitteenmuutos, pyyntö eläkkeen maksamisesta ulkomaille tai eläkelaitokselle toimitettu lähdeverokortti.

Vihjeen eläkkeensaajan ansiotyöstä eläkelaitos voi saada myös verotoimiston ilmoittaman ennakonpidätysprosentin perusteella.

Eläketurvakeskuksen valvontalistat

Eläketurvakeskus seuraa eläkkeensaajien työntekoa työsuhderekisteriin saatujen ilmoitusten perusteella. Se ilmoittaa ansiotyöstä eläkelaitoksille rekisteriotteilla viikottain välittömästi tietojen rekisteröinnin jälkeen. Tätä kautta tiedot aina tulevat jälkikäteen, LEL-palkoista 2-4 kuukautta ansaintakuukauden jälkeen, TEL-työsuhteista keskimäärin kuuden kuukauden viiveellä. Rekisteriote annetaan, kun rekisteriin on kirjattu LEL-tilitys, jossa palkka ylittää kaksinkertaisen TEL-rajamäärän. Niinikään ilmoitus annetaan työ- tai virkasuhteen kirjauksesta. TEL-työsuhteen alkamisesta ilmoitettaessa rekisterissä ei ole tietoa palkan määrästä. Sen saa helpoimmin työnantajalta.

Myös yrittäjätoimintaa harjoittavista eläkkeensaajista lähetetään eläkelaitoksille tiedot luetteloilla kerran vuodessa.

Lakiosasto

20.4.1989

6

ELÄKELAITOSTEN VÄLINEN ILMOITUSLIIKENNE

Työttömyyseläkkeen maksamista, keskeyttämistä ja takaisinperintää koskevat säännökset ovat työeläkelaeissa ja kansaneläkelaiissa samanlaiset. Tavoitteena tulee näin ollen olla, että kaikkien työttömyyseläkettä maksavien eläkelaitosten eläkkeen keskeyttämistä ja takaisinperintää koskevat ratkaisut ovat yhdenmukaisia.

Yleensä peruste eläkkeen keskeyttämiselle ja takaisinperinnälle, ainakin työssäolotapauksessa, on täysin selvä. Eläkelaitos keskeyttää eläkkeen maksamisen ja ryhtyy takaisinperintään heti, kun se on saanut tiedon syystä, jonka johdosta eläkettä ei saa maksaa.

Mikäli keskeyttäminen on harkinnanvaraista, esimerkiksi kuukausiansio ei ole yksiselitteisesti määriteltävissä, tai kun keskeyttämisen aiheuttaisi muu syy kuin ansiotyö, eläkelaitoksen on aiheellista ennen ratkaisun tekemistä olla yhteydessä Kansaneläkelaitokseen (puh. 90- 4343364). Sama koskee myös takaisinperinnästä luopumista.

Jos eläkkeen keskeyttämisen aiheuttaa eläkkeensaajan harjoittama yrittäjätoiminta, kuukausiansioksi arvioitu työtulo ilmoitetaan Kansaneläkelaitokselle. Myös siinä tapauksessa, että työttömyyseläkehakemus tulee edelleen jatkuvan yrittäjätoiminnan perusteella hylättäväksi, on asiasta ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle.

Jos usea työeläkelaitos maksaa eläkettä, yksi eläkelaitos selvittää keskeyttämisen edellytykset, tarvittaessa kuulee eläkkeensaajaa ja on yhteydessä Kansaneläkelaitokseen. Tämä työeläkelaitos määräytyy kuten työkyvyttömyysratkaisujen ennakkoilmoitusmenettelystä vastaava eläkelaitos.

Lainsäädäntö edellyttää, että eläkkeensaaja ilmoittaa eläkkeen maksun estävistä seikoista erikseen työeläkelaitoksille ja Kansaneläkelaitokselle. Jotta kuitenkin voitaisiin varmistaa, että kaikki eläkettä maksavat laitokset saavat tiedon ilmoituksesta, eläkelaitoksen tulee välittää eläkkeensaajan ilmoitus (tai kopio puhelinmuistiosta) välittömästi muille eläkettä maksaville laitoksille, myös Kansaneläkelaitokselle, ellei ilmoituksesta käy ilmi, että se on myös näille annettu.

Lakiosasto

20.4.1989

Eläketurvakeskus toimittaa rekisteriotteet valvontaa varten vain työeläkelaitoksille. Eläkelaitoksen on aiheellista välittää näin saamansa eläkkeen keskeyttämisen tai takaisinperinnän mahdollisesti aiheuttavat tiedot Kansaneläkelaitokselle.

Kansaneläkelaitos ilmoittaa vastaavasti työeläkelaitokselle, kun se saa tiedon eläkkeensaajan työssäolosta tai muusta syystä, joka mahdollisesti aiheuttaa eläkkeen keskeyttämisen tai takaisinperinnän.

Kansaneläkelaitoksessa työttömyyseläkkeen keskeyttämistä koskevat ratkaisut tehdään keskitetysti eläkeosastolla. Työttömyyseläkkeen maksamiseen, keskeyttämiseen ja takaisinperintään liittyvät ilmoitukset osoitetaan Kansaneläkelaitoksen eläkeosastolle (Höylämättie 1a B, 00380 HELSINKI), yhteydenotot puhelimitse numeroon 90-4343364.

**TODISTUS TYÖTTÖMYYSSELÄKKEEN
HAKEMISTA VARTEN**
A. KANSANELÄKELAITOS/TYÖTTÖMYYSKASSA TÄYTTÄÄ

1 TIEDOT HAKIJASTA	Nimi		Henkilötunnus
	Lähiosoite		
	Postinumero	Postitoimipaikka	
2 TYÖTTÖ- MYYSPÄIVÄ- RAHAA MAKSETTU	Hakija on 60 viimeksi kuluneen viikon aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa		Ensimmäinen päivä, jolta päivärahaa maksettu em. 60 viikon aikana
			/ 19
	päivältä		/ 19
Ansioon suhteutetun päivärahan määrä _____ mk/pv _____ mk/kk			
3 ANSIOON SUHTEUTTU PÄIVÄRAHA PÄÄTTYNYT	Hakijan oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan on enimmäismäärää koskevien säännösten mukaan päättynyt		Päätymispäivä
			/ 19
4 ILMOITUS ELÄKELAI- TOKSELLE	Jos työttömyyseläkettä tämän todistuksen perusteella tulee suoritettavaksi takautuvasti, on eläkelaitoksen maksettava takautuva eläke TEL 19 a §:n ja KEL 43 a §:n nojalla sosiaalivakuutustoimikunnalle/työttömyyskassalle (tarpeeton yliyyhitään) siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa.		
5 KANSANELÄ- KELAITOKSEN PAIKALLIS- TOIMISTO/ TYÖTTÖ- MYYSKASSA	Nimi, osoite ja puhelin		
6 PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOI- TUS	Paikka ja aika	Todistuksen antajan allekirjoitus ja Kansaneläkelaitoksen/ työttömyyskassan leima	

B. TYÖVOIMAVIRANOMAINEN TÄYTTÄÄ

7 TYÖHÖN OSOITTAMI- MINEN	Hakija on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa eikä hänelle ole voitu osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan.		
	☐		
8 HUOMAU- TUKSIA			
9 TYÖVOIMA- VIRANOMAI- SEN ALLE- KIRJOITUS	Paikka ja aika	Todistuksen antajan allekirjoitus ja toimiston leima	

Todistus työttömyyseläkkeen hakemista varten

Te olette saanut työttömyyspäivärahaa vähintään 200 päivältä viimeisen 60 viikon aikana. Ikänne huomioon ottaen Teillä saattaa näin ollen olla oikeus työttömyyseläkkeeseen. Siksi Teille on kirjoitettu oheinen todistus eläkkeen hakemista varten.

Voidaksenne hakea työttömyyseläkettä Teidän tulisi ottaa todistus mukaan ja käydä työvoimatoimistossa. Siellä täytetään todistuksen alaosaa.

Käynti työvoimatoimistossa on syytä tehdä kuukauden kuluessa todistuksen päiväyksestä lukien. Jotta eläke voitaisiin myöntää tämän todistuksen perusteella, työvoimaviranomaisen todistuksen tulee olla annettu viimeistään 60 viikon ja yhden kuukauden aikana laskettuna todistuksessa mainitusta työttömyyspäivärahan ensimmäisestä maksamispäivästä.

Mikäli ette tässä vaiheessa halua hakea työttömyyseläkettä, Teille voidaan maksaa edelleen työttömyyspäivärahaa, jos päivärahan saamisen edellytykset ovat voimassa.

Eläkkeen hakeminen

Kansaneläkelain mukaista työttömyyseläkettä haetaan Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta.

Jos olette olleet työ- tai virkasuhteessa taikka toiminut itsenäisenä yrittäjänä, Teillä saattaa olla oikeus myös työeläkelakien mukaiseen työttömyyseläkkeeseen. Työeläkettä koskevan hakemuksen voitte jättää Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon, työeläkelaitosten ja vakuutusyhtiöiden paikallisiin konttoreihin, Eläketurvakeskukseen, pankkeihin tai postiin tai Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen asiamiehelle.

Lisätietoja

Työttömyyseläke voidaan myöntää vain siinä tapauksessa, että olette edelleen työtön. Jos olette saanut työtä, tästä on välittömästi ilmoitettava Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon ja työvoimatoimistoon.

Lisätietoja työttömyyseläkkeestä ja sen suhteesta esimerkiksi rintamasotilaseläkkeeseen saatte Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta. Työnhakuasioissa Teitä opastaa edelleen työvoimatoimisto.

(Toimiston leima)

Vastaanottaja

Sosiaalivakuustoimikunnan / Työttömyyskassan nimi ja osoite

Eläketurvakeskus
PL 11
00521 HELSINKI

ENNAKKOILMOITUS

Sukunimi ja etunimet		Henkilötunnus	
Työttömyyspäiväraha myönnetty	Maksaminen jatkuu		
/ 19 alkaen	Maksaminen on päättynyt	/	19
Paikka ja aika		Allekirjoitus	
Käsittelijä ja puhelin:			

ILMOITUS TYÖELÄKEPÄÄTÖKSESTÄ

☐ Takautuvaa eläkettä ei tule maksettavaksi	Eläkkeen määrä yhteensä		
☐ Takautuva eläke maksetaan ajalta	Brutto	mk	Netto
Lisätietoja	Eläkelaji		
Eläkelaitos merkitsee nimensä ja osoitteensa perimisilmoituksen osoitekenttään.			
Paikka ja aika		Allekirjoitus	
Käsittelijä ja puhelin:			

PERIMISILMOITUS

Vastaanottaja (eläkelaitoksen nimi ja osoite)

Vaatimus raukeaa. Takautuva eläke voidaan maksaa kokonaan eläkkeensaajalle.

Takautuva eläke peritään alla olevan laskelman mukaisesti. Jos maksua ei ole suoritettu / 19 mennessä, pyydettyä uusi laskelma.

Ajanjaksot, joilta peritään	Maksettu vakuutetulle				Peritty muualta			Peritään eläkelaitokselta yhteensä mk
	Päivien lukum.	mk / pv	Yhteensä mk		Ajalta	Yhteensä mk		
			brutto	netto		brutto	netto	

Maksupaikka (Rahalaitos ja konttori / Postisiirtotilin numero)

Paikka ja aika

Allekirjoitus

Käsittelijä ja puhelin: